

Інклюзія у воєнний час: як забезпечити дитині індивідуальну освітню траєкторію

Теги: **Школяри з особливими освітніми потребами** Дата: **06.02.2023**

Діти з особливими освітніми потребами швидко втрачають базове відчуття безпеки, що суттєво впливає на їхній настрій, емоційний стан, здатність навчатися та взаємодіяти з іншими. Тому стратегічне завдання дорослих - і батьків, і педагогів - побудувати для дитини індивідуальну освітню траєкторію, тобто власний, пристосований для неї шлях до освіти.

Яким має бути освітній процес у воєнний час та як побудувати індивідуальну освітню траєкторію для такої дитини, розповідає медіа "Слобідський край" начальник управління Державної служби якості освіти в Харківській області Світлана Вольянська.

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами. В умовах війни організувати його значно складніше, адже такі діти потребують особливої уваги: індивідуальної психологічної підтримки, адаптації до дистанційного навчання, ефективної співпраці батьків, команди психолого-педагогічного супроводу та фахівців інклюзивно-ресурсних центрів.

У 2022/2023 навчальному році у 257 закладах загальної середньої освіти Харківської області організовано інклюзивне навчання понад 1100 учнів з особливими освітніми потребами. Найбільше інклюзивних класів у школах територіальних громад Лозівського та Харківського районів. Учнім і батькам допомагають та надають підтримку 677 асистентів учителів. Із закладами освіти співпрацюють та взаємодіють 28 інклюзивно-ресурсних центрів, в яких працюють 158 педагогів.

Особистий шлях до навчання: коли і для кого

Кожна дитина з особливими освітніми потребами має навчатись з урахуванням індивідуального підходу. Максимально сприятливі умови для навчання й розвитку кожного учня забезпечує індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях розвитку здібностей, особистісних якостей і психічних процесів дитини.

В умовах війни індивідуальна освітня траєкторія набула нового значення. Школи, особливо в регіонах, що постраждали від військових дій і звідки вимушено виїхала велика кількість дітей, застосовують індивідуальні освітні траєкторії для організації навчання учнів, які тимчасово проживають в іншій місцевості або за кордоном. Це дає змогу школам забезпечити для всіх дітей доступ до освіти та достатню гнучкість освітнього процесу. Індивідуальна освітня траєкторія водночас залишається стратегічно важливою для дітей з особливими освітніми потребами.

Індивідуальна освітня траєкторія може застосовуватися до будь-якої дитини. В ідеальному розумінні індивідуалізації потребує кожен учень, адже кожен розвивається по-різному.

Індивідуальна освітня траєкторія застосовується і для дітей з особливими освітніми потребами, і для дітей, які навчаються за індивідуальною формою здобуття освіти.

Як зрозуміти, які діти потребують індивідуальної освітньої траєкторії? Найчастіше запровадження індивідуальної освітньої траєкторії для дитини відбувається через звернення її батьків з відповідною заявою. Втім, якщо школа не має для цього необхідних ресурсів, вона може відмовити в організації індивідуальних освітніх траєкторій для учнів, батьки яких зробили, наприклад, запит на навчання за іншими навчальними програмами тощо.

Проводячи діагностувальне тестування/вивчення учнів, педагоги також можуть виявити дітей, які потребують індивідуального підходу. Втім у сьогоденних умовах очевидним є те, що індивідуалізації потребують насамперед ті діти, які зазнали найбільших освітніх втрат, та діти з особливими освітніми потребами.

Розробка плану та програми

Для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учнів складається індивідуальний навчальний план. Для учнів з особливими освітніми потребами план має містити цілі, загальний обсяг навчального навантаження та кількість

годин на тиждень для вивчення навчального предмета, а також інформацію про адаптацію чи модифікацію змісту освітніх компонентів освітньої програми, послідовність, форму і темп їх засвоєння та очікувані результати навчання.

Для учнів з особливими освітніми потребами, які навчаються за інклюзивною формою, додатково також розробляється індивідуальна програма розвитку. Таку програму щороку протягом двох тижнів з початку навчання складає команда супроводу.

Це дуже важливий освітній документ для дитини з особливими освітніми потребами, адже він, по суті, є дороговказом для педагогів, керівництва школи та батьків дитини. Програма містить інформацію про індивідуальні особливості розвитку дитини; рекомендації щодо організації освітнього процесу для неї; перелік навчальних предметів, що потребують адаптації чи модифікації; перелік додаткових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять, яких потребує учень.

Як реалізувати

Учні, які навчаються за індивідуальними освітніми траєкторіями і не можуть відвідувати школу, можуть долучатися до занять онлайн (через Zoom чи інший ресурс) та/або використовувати для навчання електронну платформу.

Водночас таким учням варто давати додаткові ресурси та індивідуальні завдання. Вчителі можуть також за заздалегідь складеним розкладом організовувати для дітей консультації. Для цих консультацій можна використовувати час асинхронних занять, якщо в розкладі є чергування уроків із навчального предмета в синхронному та асинхронному режимі.

Наявність індивідуальних освітніх траєкторій у закладі освіти є індикатором якості освітнього процесу. Це оцінюється під час інституційного аудиту, який проводить Державна служба якості освіти.